

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№2(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 234 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchilarni intellektual rivojlantirishning psixologik omillari	22
<i>Ashurov Ramzidin Ramazonovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolaning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda oila bilan ishlashning nazariy asoslari	27
<i>Jumanova Fatima Uralovna, Allaberganova Munisa Begimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishning metodologik asoslari	32
<i>Jo'rayeva Nargiza Tairovna, Bekbergenova Yulduz Tanirbergen qizi</i>	
Faoliyatli yondashuv asosida maktabgacha 6-7 yoshli bolalarda nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	35
<i>Ziyodullayeva Mohirabonu Ikromjon qizi</i>	
Davlat ta'lim muassasalarida manfaatlar to'qnashuvini boshqarishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari ...	39
<i>Xaybatullaeva Sojidxon Ziyatullayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshirishda integratsion yondashuv	42
<i>Kamoliddinov Mirzohid</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning samaradorligi	45
<i>Kamoliddinova Dilnoza Axmadilaxanovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kreativ faollikni rivojlantirish mexanizmlari	48
<i>Nurjanova Rayxan Urazbaevna</i>	
Sinf biologiya fanini o'qitishda TIMSS topshiriqlardan foydalanish metodikasi va baholash mezonlari	52
<i>Xaitboyeva Dilorom Rustam qizi</i>	
Qandli diabet tashxisli bemorlarda shaxs tuzilmasining emotsional komponentlari	56
<i>Sadikova Umida Botirovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda pedagogik diagnostikani amalga oshirishning natijaviyligi	60
<i>Maxmutzimova Yulduz Raxmatovna, Qodirova Shaxnoza Saidazim qizi</i>	
Kasbiy imij shakllanishida psixologik jihatlarning tafovutlari	64
<i>Aminova Dilnoza Orifjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining jamoa bilan ishlash jarayonida yetakchilik kompetensiyalarini rivojlantirish	69
<i>Abdiyeva Fazilat Fayzulla qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar shaxsi rivojlanishida psixologik moslashuvning tipik xususiyatlari	73
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Oliy ta'lim tizimida variativ modellashirish asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarining qo'llanilishi	76
<i>Quvvatova Mohira Hikmatillayevna</i>	
Interfaol treninglar orqali o'qituvchilarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish tajribasi	79
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyatlar asosida axloqiy tarbiyani shakllantirishning ahamiyati	82
<i>Zulayxo Nazarova, Qarshiboyeva Muxlisa Ismatullo qizi</i>	
Ijodiy qobiliyatni o'stirishda pedagogik mahorat va innovatsion metodlar	85
<i>Mutallibova Odinaxon Mirzaolimjon qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida olimpiadalarga tayyorlashda masalalar yechish texnologiyasi 11-sinf misolida	89
<i>Aslonov Xayrullo Shukrullo o'g'li</i>	

Bokschi qizlarni texnika taktikasini takomillashtirish.....	94
Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li	
Ixtisoslashtirilgan terminologiyaning asosiy lingvistik xususiyatlari	99
Axmedova Dilnoza Anvarovna	
Interfaol metodlar orqali zamonaviy darslarni tashkil etishning o'ziga xos tendensiyalari	102
Bakirov Otabek Bo'ranovich	
Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilishning metodologik muammolari	106
D. J. Norboyeva	
Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim muassasalari talabalari ruhiyatiga virtual muhitning salbiy ta'siri	110
Giyosov Ulug'bek Eshpulatovich, Turayeva Nigora Husniddin qizi	
Hamshiralik ishida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi.....	113
Rasulova Gulmira, Amonova Dildora, Abdurahmonov Aziz, Hakimova X. X.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni shakllantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar	117
Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li	
Principles of Organising Autonomous Learning.....	121
Khazratova Zukhra Mamaraimovna	
Najot – ta'limda, najot-tarbiyada	124
Mo'minova Manzura Mamasodiqjonovna	
Educational Potential of Museum Pedagogy and Criteria for its Application in Developing Historical Thinking of Pre-Service History Teachers.....	127
Niyozov Javlonbek	
Landshaft dizayni vastasida bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining estetik va kreativ ko'nikmalarini rivojlantirish	131
Radjapova Zuxra Tirkashevna	
Abdulla Avloniy pedagogik merosida shaxs psixologiyasi masalalari.....	134
S. O. Mamarasulov, D. A. Egamberdiyeva	
TBL metodini qo'llash orqali o'quvchilarning madaniyati va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish....	138
Sodikova Oyshakhon Muxammadsodik	
Pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari.....	142
Solihova Barno Sodik qizi	
Boshlang'ich ta'lim magistratura talabalarining ijodiy faolligini rivojlantirish shart-sharoitlari	146
Yarmatov Shermo'min Rahmatovich	
Формирование готовности родителей детей старшего дошкольного возраста к выполнению воспитательной функции в семье.....	149
Атаджанова Сохиба Талиповна	
Redjio pedagogik yondashuv asosida maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik muammo sifatida	152
Djamilova Nargiza Nuritdinovna, Otahonova Marjona	
Talabalarda algoritmik kompetentlikni rivojlantirishning sun'iy intellekt va Big Data Analytics asosida o'quv faoliyatini real vaqt rejimida kuzatuvchi va boshqaruvchi konseptual modelni takomillashtirish.....	155
Kayumova Nazokat Rashitovna	
Raqamli ta'lim muhitida chet tili o'qituvchilari va talabalar o'rtasidagi interaktsiyaning pedagogik samaradorligi va innovatsion mexanizmlari	163
Eshonqulova Umida Xolmirzayevna	
MTTlarda nutqni rivojlantirishga doir mashg'ulotlarda interfaol usullardan foydalanish texnologiyasi	168
To'laboyeva Iqbolaxon Olimjonovna	
Ta'lim jarayonidagi konfliktlar.....	173
Abulova Mohigul Komiljonzoda	
Talabalarining bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish	176
Inomova Mahliyo Yusuf qizi	

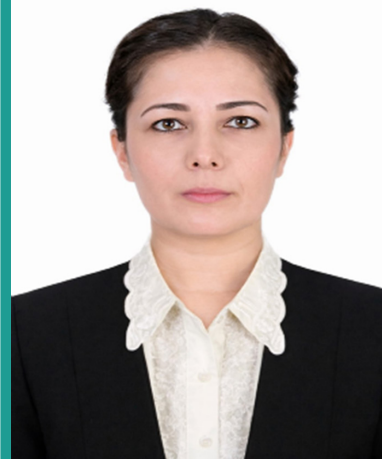
Shaxs tuzilmasida ma'naviy intellekt: nazariy-metodologik tahlil va psixologik interpretatsiya	179
Mirxoliqova Charos Xabibullaevna	
18-20 yoshli belbog'li kurashchilarning musobaqa oldi jismoniy tayyorgarliklari	183
Muzafarov Muxammadali Maxsudovich	
Talabalarda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanib kasbiy madaniyatini rivojlantirishga zamonaviy yondashuvlar (boshlang'ich ta'limda tarbiya fani misolida)	187
Yadgarova Surayyo	
Maktab o'quvchilariga pedagogik ta'sir ko'rsatishda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish	190
Yo'ldoshova Shahlo Shukurullo qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirishning nazariy tahlili	194
Yusupova Sanobar Odil qizi	
Типология научного текста: от жанровой классификации к дискурсивной модели	197
Бахтияр Катибжанович Саттаров	
Взаимодействие педагога и семьи в профилактике и преодолении стресса у детей дошкольного возраста	201
Г. С. Алиходжаева, Х. Рахимова	
Условия эффективности инклюзивного образования	206
Г. С. Алиходжаева, Л. О. Бекмуродова	
Педагогическая готовность к обучению в школе детей билингов	211
Г. С. Алиходжаева, Н. А. Ганиева	
Педагогические условия формирования эмоционального интеллекта у дошкольников	216
Джалилова Феруза Намазовна	
Milliy meros va musiqiy madaniyatning yosh avlod tarbiyasidagi o'rni	219
Zuhriddin Azizov	
Госпитальная школа как пространство поддержки и развития ребёнка (на примере госпитальной школы при детской клиники Синсиннати, США)	222
Муминов Р. Р., Хакимова Н. Х., Набиева Г. Г.	
Интерактивные формы работы в процессе профориентации детей дошкольного возраста	227
Н. Т. Жураева, С. М. Ахмеджанова	
Samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashga oid yondashuvlar	231
Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna	

SAMARALI HAMKORLIKDAGI FAOLIYATGA TAYYORLASHGA OID YONDASHUVLAR

Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna

Oriental universiteti "Uzluksiz
ta'lim pedagogikasi" kafedrası dotsenti, PhD

Annotatsiya: Zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchi shaxsiga qo'yilayotgan talablarning ortib borishi bo'lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga puxta tayyorlash masalasini dolzarb muammo sifatida ilgari surmoqda. Ta'lim – shaxs kamolotining eng muhim bosqichi bo'lib, bu davrda o'quvchilarda bilim olishga bo'lgan qiziqish, mustaqil fikrlash va ijtimoiy xulq-atvor asoslari shakllanadi. Shu sababli ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish dolzarb hisoblanadi. Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar o'qituvchi shaxsiga qo'yiladigan talablarni tubdan o'zgartirmoqda. Zamonaviy o'qituvchi nafaqat fan bilimlariga ega, balki pedagogik vaziyatlarni tahlil qila oladigan, mustaqil va tanqidiy fikrlaydigan hamda innovatsion yondashuvlarni qo'llay oladigan mutaxassis bo'lishi lozim. Mazkur maqolada ta'lim jarayonida shaxslarni samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashga doir zamonaviy pedagogik yondashuvlar ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Hamkorlikdagi faoliyatning shaxs rivoji, kasbiy kompetentlikni shakllantirish va ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni ochib beriladi. Shuningdek, turli ilmiy manbalarga tayangan holda samarali hamkorlikni ta'minlovchi pedagogik shart-sharoitlar va metodlar asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: hamkorlikdagi faoliyat, pedagogik yondashuvlar, kasbiy kompetentlik, interfaol ta'lim, jamoaviy o'qitish.

Abstract: The increasing demands placed on teachers in the modern education system raise the issue of thorough preparation of future teachers for professional activity as an urgent problem. Education is the most important stage of personal development, during which learners develop an interest in learning, independent thinking, and the foundations of social behavior. Therefore, the use of innovative pedagogical technologies in the educational process is highly relevant. The reforms currently being implemented in the education system are fundamentally changing the requirements for teachers. A modern teacher should not only possess scientific knowledge, but also be a specialist capable of analyzing pedagogical situations, thinking independently and critically, and applying innovative approaches. This article provides a scientific and theoretical analysis of modern pedagogical approaches to preparing individuals for effective collaborative work in the educational process. The role of collaborative work in personal development, the formation of professional competence, and the enhancement of educational effectiveness is revealed. In addition, based on various scientific sources, pedagogical conditions and methods that ensure effective cooperation are substantiated.

Key words: collaborative activities, pedagogical approaches, professional competence, interactive education, team learning.

Аннотация: В условиях современной системы образования возрастающие требования к учителю выдвигают проблему всесторонней подготовки будущих педагогов к профессиональной деятельности как одну из наиболее актуальных. Образование является важнейшим этапом личностного развития, в ходе которого у учащихся формируются интерес к обучению, самостоятельное мышление и основы социального поведения. Поэтому использование инновационных педагогических технологий в образовательном процессе приобретает особую значимость. Проводимые в настоящее время реформы в системе образования радикально изменяют требования, предъявляемые к учителю. Современный учитель должен не только обладать научными знаниями, но и быть специалистом, способным анализировать педагогические ситуации, мыслить самостоятельно и критически, а также применять инновационные подходы. В данной статье представлен научно-теоретический анализ современных педагогических подходов к подготовке личности к эффективной совместной деятельности в образовательном процессе. Раскрывается роль совместной работы в личностном развитии, формировании профессиональной компетентности и повышении эффективности обучения. Также на основе различных научных источников обосновываются педагогические условия и методы, обеспечивающие эффективное сотрудничество.

Ключевые слова: совместная деятельность, педагогические подходы, профессиональная компетентность, интерактивное образование, командное обучение.

KIRISH

Jamiyatimizda globallashtirish va raqamli transformatsiya sharoitida hamkorlikda ishlash, jamoaviy qarorlar qabul qilish hamda ijtimoiy muloqotga tayyor mutaxassislarni tayyorlash dolzarb vazifaga aylandi. Xususan, pedagogik ta'lim tizimida bo'lajak o'qituvchilarni samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlash ularning kelgusidagi kasbiy muvaffaqiyatini belgilovchi muhim omil hisoblanadi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, individual bilimlarga tayangan ta'lim modeli zamonaviy kasbiy faoliyat talablarini to'liq qondira olmaydi. Shu bois ta'lim jarayonida hamkorlikka asoslangan yondashuvlarni joriy etish zarurati yuzaga kelmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagogik adabiyotlarda hamkorlikdagi faoliyat shaxslarning umumiy maqsad sari yo'naltirilgan, o'zaro mas'uliyat va muloqotga asoslangan birgalikdagi faoliyati sifatida talqin etiladi.

L.S. Vygotskiy, J. Dyui, J. Bruner va A. Bandura tadqiqotlarida hamkorlik shaxs rivojining muhim ijtimoiy omili sifatida e'tirof etilgan.

Vygotskiy ta'kidlaganidek, bilimlar avvalo ijtimoiy darajada, so'ng individual darajada shakllanadi. Ushbu g'oya samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashning metodologik asosini tashkil etadi. Xorij pedagogikasida samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashning eng muhim nazariy asoslaridan biri sotsial-konstruktiv yondashuv (Social Constructivism) hisoblanadi. Ushbu yondashuvga ko'ra, bilim individual tarzda emas, balki ijtimoiy muloqot va hamkorlik jarayonida shakllanadi.

Mazkur konsepsiya L.S. Vygotskiy g'oyalariga tayanadi va G'arb pedagogikasida keng rivojlantirilgan. Yevropa ta'lim tizimlarida hamkorlikdagi faoliyat asosan loyiha asosida ta'lim va integrativ fanlar orqali shakllantiriladi. Finlyandiya tajribasida talabalar real hayot muammolari ustida jamoaviy ishlash orqali bilimlarni o'zlashtiradilar. Ushbu tajribalar talabalarning tanqidiy fikrlash va jamoaviy qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirgan.

J. Bruner hamda P. Freire tadqiqotlarida hamkorlik o'rganish jarayonining markaziy elementi sifatida talqin qilinadi. Talabalar birgalikda muammolarni muhokama qilish orqali chuqurroq anglash va barqaror bilimga ega bo'ladilar. Ushbu yondashuv samarali hamkorlikni rivojlantirishda muloqot, refleksiya va fikrlar xilma-xilligini muhim deb hisoblaydi.

Kooperativ ta'lim yondashuvi (Cooperative Learning) AQSh va Yevropa mamlakatlarida keng qo'llanilib, D.W. Johnson va R.T. Johnson tomonidan ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Ushbu yondashuv samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashda beshta asosiy komponentni ajratib ko'rsatadi: ijobiy o'zaro bog'liqlik, individual mas'uliyat, yuzma-yuz muloqot, ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish va guruh faoliyatini tahlil qilish.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Johnson va Johnson tadqiqotlariga ko'ra, mazkur komponentlar ta'minlangan ta'lim muhiti talabalarni samarali jamoaviy faoliyatga tayyorlashda yuqori natija beradi. Kompetensiyaviy yondashuv (Competency-Based Approach) Yevropa Ittifoqi ta'lim siyosatida samarali hamkorlikni XXI asr ko'nikmalarining muhim elementi sifatida e'tirof etadi. OECD va UNESCO hujjatlarida "collaboration competence" zamonaviy mutaxassisning tayanch kompetensiyalaridan biri sifatida ko'rsatilgan. Ushbu yondashuv doirasida hamkorlik, muammo yechish, jamoaviy qaror qabul qilish hamda kommunikativ madaniyat uzviy bog'liq holda rivojlantiriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Faoliyatga asoslangan yondashuv (Activity-Based Learning) A.N. Leontyev g'oyalariga tayangan holda G'arb pedagogikasida hamkorlikni shaxs rivojining muhim omili sifatida talqin qiladi. D. Kolb tomonidan ishlab chiqilgan tajribaviy o'rganish (Experiential Learning) modeli hamkorlikdagi faoliyatni amaliy tajriba orqali shakllantirishga qaratilgan. Mazkur yondashuvda talabalar birgalikda faoliyat olib borish orqali o'rganadi, refleksiya qiladi va o'z tajribasini baholaydi.

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv (Learner-Centered Approach) K. Rogers va A. Maslou tomonidan ishlab chiqilgan gumanistik pedagogika konsepsiyasiga ko'ra, samarali hamkorlik shaxsning psixologik ehtiyojlari qondirilgan muhitda yuzaga keladi. Xorij tajribasida o'qituvchi hamkorlikni qo'llab-quvvatlovchi, ishonchli muhit yaratuvchi fasilitator sifatida faoliyat yuritadi. Ushbu yondashuv talabalarning individual imkoniyatlarini hisobga olgan holda jamoaviy faoliyatni tashkil etishni talab qiladi.

Milliy oliy pedagogik ta'lim tizimi tajribasida hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlash kichik guruhlarda ishlash, pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish, amaliy mashg'ulotlarda jamoaviy topshiriqlar orqali amalga oshirilmoqda. Tajriba-sinov ishlari natijalari shuni ko'rsatadiki, hamkorlikka asoslangan mashg'ulotlar bo'lajak o'qituvchilarning

kommunikativ va refleksiv kompetensiyalarini sezilarli darajada oshirgan. Pedagogik amaliyot jarayonida talabalar darslarni jamoa bo'lib rejalashtirish, dars ishlanmalarini birgalikda ishlab chiqish va o'zaro tahlil qilish orqali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlanadi. Ushbu jarayon talabalarni real pedagogik muhitga moslashishga xizmat qiladi. Hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlash bo'yicha tajriba-sinov ishlari odatda uch bosqichda tashkil etiladi:

- aniqlovchi bosqich – talabalarining hamkorlik kompetensiyasi darajasini aniqlash,
- shakllantiruvchi bosqich – hamkorlikka asoslangan metod va texnologiyalarni joriy etish,
- nazorat bosqichi – o'zgarishlar va natijalarni tahlil qilish.

Tajriba natijalari ko'rsatishicha, hamkorlikdagi faoliyatga yo'naltirilgan ta'lim metodlari qo'llanilgan guruhlarda talabalarining jamoada ishlash ko'nikmalari an'anaviy ta'lim shakllariga nisbatan yuqori bo'lgan. Anglashiladiki, mazkur tajribaning foydali jihatlarini ko'p bo'lib, bo'lajak o'qituvchilarni kasbga tayyorlash jarayonida nafaqat dars berish, balki o'quv dasturini yaratish bo'yicha ham kompetensiyalar shakllanadi. Hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlash zamonaviy pedagogikaning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib, shaxsning kasbiy, ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishini kompleks ta'minlashga xizmat qiladi. Turli pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etilgan hamkorlikka yo'naltirilgan ta'lim muammoli va loyiha asosida ta'lim (Problem-Based Learning va Project-Based Learning) orqali samarali amalga oshiriladi. AQSh, Finlyandiya va Niderlandiya ta'lim tizimlarida mazkur yondashuvlar samarali hamkorlikni shakllantirishning asosiy vositalaridan biri sifatida qoraladi.

J. Dyui g'oyalariga asoslangan ushbu yondashuv real hayotiy muammolarni jamoaviy hal qilish orqali hamkorlik kompetensiyasini rivojlantiradi. Anglashiladiki, hamkorlikdagi faoliyat talabalarni o'z fikrini erkin bayon etish, boshqalarning nuqtayi nazarini hurmat qilish, kelishuvga erishish va nizolarni konstruktiv hal etishga o'rgatadi. Bu jihat shaxsning ijtimoiy moslashuvchanligini oshiradi. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etilgan hamkorlikdagi faoliyat o'zaro ishonch, hurmat va qo'llab-quvvatlashga asoslangan muhitni yuzaga keltiradi hamda ta'lim jarayonida ijobiy emotsional holatni ta'minlaydi. Nazariya va amaliyot integratsiyasi ta'minlanib, loyiha va muammoli ta'lim yondashuvlari orqali talabalar nazariy bilimlarni real vaziyatlarda qo'llash imkoniga ega bo'ladi, bu esa kasbiy tayyorgarlik samaradorligini oshiradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashga oid yondashuvlarning afzalligi shundaki, ular ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan, faol va natijaga asoslangan tarzda tashkil etishga imkon beradi. Ushbu yondashuvlar bo'lajak mutaxassislarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish bilan birga, ularni jamiyatda samarali hamkorlik qiluvchi, mas'uliyatli va mustaqil shaxs sifatida shakllantiradi. Xorij pedagogik tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlash yagona yondashuv asosida emas, balki bir-birini to'ldiruvchi nazariy konsepsiyalar integratsiyasi orqali amalga oshiriladi. Ayniqsa, sotsial-konstruktiv va kooperativ ta'lim yondashuvlari hamkorlikning metodologik asosini tashkil etsa, kompetensiyaviy va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar uning natijaviyligini ta'minlaydi. Ushbu yondashuvlarning oliy pedagogik ta'lim tizimiga moslashtirilishi bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy va ijtimoiy kompetentligini rivojlantirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Mazkur yondashuvlar tajribasidan oliy pedagogik ta'lim tizimida foydalanish bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy va ijtimoiy kompetentligini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Vygotskiy L. S. Pedagogik psixologiya. – M.: Pedagogika, 1996.
2. Dewey J. Democracy and Education. – New York: Macmillan, 1916.
3. Bruner J. The Process of Education. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1960.
4. Johnson D. W., Johnson R. T. Cooperative Learning. – Boston: Allyn & Bacon, 2009.
5. Slavin R. E. Educational Psychology. – Boston: Pearson, 2011.
6. Leontyev A. N. Faoliyat, ong, shaxs. – M.: Politizdat, 1977.
7. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar: o'quv qo'llanma. – T.: TDPU, 2022.
8. Hojiyeva Z. The role of co-creation in preparing future teachers for effective collaborative work. URL: https://scholar.google.ru/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=iwLTjhkAAAAJ&citation_for_view=iwLTjhkAAAAJ:ufrVoPGS-RksC
9. Hojiyeva Z. Bo'lajak o'qituvchilarni samarali hamkorlikka asoslangan faoliyatga yo'naltirish. URL: https://scholar.google.ru/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=iwLTjhkAAAAJ&citation_for_view=iwLTjhkAAAAJ:LkGwnX-OMwfvC

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.